

แนวปฏิบัติในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์
ที่เน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล
(Evidence-Based Nursing Practice: EBP.)



ภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวช
วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่เน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล

ในปีการศึกษา ๒๕๖๑ ภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวช ได้วางแผนการจัดการความรู้เรื่อง การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล (Evidence-Based Nursing Practice : EBP) ในรายวิชาปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วย (พย. ๑๒๐๘) สำหรับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ ซึ่งแบ่งการฝึกปฏิบัติงานออกเป็น ๒ กลุ่ม โดยในกลุ่มที่ ๑ ฝึกปฏิบัติในช่วงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ ถึง ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และกลุ่มที่ ๒ ในช่วงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ถึง ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒ หลังจากฝึกปฏิบัติงานเสร็จสิ้นแล้ว คณาจารย์ที่ร่วมนิเทศนักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการนำหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในรายวิชาดังกล่าว และนำมากำหนดเป็น “**แนวปฏิบัติในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล**” ของภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวช ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

แนวปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล

การดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ของภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวชมีการดำเนินการ ๓ ขั้นตอน คือ ๑) การเตรียมความพร้อม ๒) การจัดการเรียนการสอน ๓) การประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การเตรียมความพร้อม

การเตรียมความพร้อมประกอบไปด้วย ๑) การเตรียมนักศึกษา ๒) การเตรียมอาจารย์ และ ๓) การเตรียมสิ่งแวดล้อมหรือวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง

๑. การเตรียมนักศึกษา

ภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวช ได้เตรียมนักศึกษาได้ดำเนินการในช่วง **Pre-clinic** เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อกระบวนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) เตรียมความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการ ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางพยาบาล โดยใช้หลัก “5A”

Ask (การกำหนดปัญหาหรือผลลัพธ์ที่ต้องการ)

ในขั้นตอนของการกำหนดปัญหาหรือผลลัพธ์ที่ต้องการนั้นจะดำเนินการภายใต้กระบวนการ “PICO” คือ

Population (Who is the patient/population?)

Intervention (What is potential intervention or area of interest?)

Comparison (Is there a comparison intervention or control group?)

Outcome (What is the desired outcome?)

Acquire (การค้นหาลักษณะ)

ในขั้นตอนการค้นหาลักษณะจะเริ่มต้นด้วยการกำหนดคำสำคัญ (Keywords) ที่จะใช้สืบค้นข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล ๓ ประเภท คือ

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ (Original paper)

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Guidelines, Evidence-base summaries, Systematic review)

๓) ข้อมูลตติยภูมิ (PubMed, Medline, CINAHL, ProQuest, EMBASE, HealthSTAR, ScienceDirect)

ซึ่งในขั้นตอนนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่อาจารย์นิเทศต้องนำเสนอการสืบค้นข้อมูลเป็นตัวอย่างให้กับนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาสามารถสืบค้นและเลือกใช้ข้อมูลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

Appraise (การประเมินคุณภาพหลักฐานหรือเลือกข้อเสนอแนะที่เหมาะสม)

ในขั้นตอนนี้มีหลักคิดที่สำคัญที่ใช้ในการคัดเลือกหลักฐาน คือ

๑) Is the evidence of good enough quality to use?

๒) Are the findings applicable in the proposed setting?

๓) What does the evidence mean for the patient/client?

Apply (การทดลองใช้)

ขั้นตอนนี้เป็นการนำความรู้จากการค้นคว้ามาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล

Analyze, Adjust (การวิเคราะห์ผลลัพธ์และการปรับใช้)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติการพยาบาลจากการนำหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ และมีการปรับแนวปฏิบัติให้เหมาะสมกับกรณีศึกษา

Tip; @ สิ่งที่น่ามาปฏิบัติมีประสิทธิภาพหรือไม่?

@ เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการปฏิบัติแบบอื่นเป็นอย่างไร?

@ ควรใช้วิธีการใหม่นี้เป็นมาตรฐานการพยาบาลต่อไปหรือไม่?

๒) พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษา

๓) ปลุกฝังทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล

๒. การเตรียมอาจารย์

การจัดการเรียนการสอนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล มีการเตรียมความพร้อมของอาจารย์ ดังนี้

๑) จัดประชุมเพื่อเตรียมความรู้ และทำความเข้าใจต่อกระบวนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล

๒) อาจารย์ศึกษาการใช้กระบวนการหรือขั้นตอนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล

๓) อาจารย์ศึกษาวิธีการประเมินผลการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล

๓. การเตรียมสิ่งแวดล้อมหรือวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง

วิทยาลัยและอาจารย์นิเทศต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านสิ่งแวดล้อมและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ดังนี้

๑) อาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน แหล่งฝึก ควรมีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้

๒) จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ ฐานข้อมูล หนังสือวารสาร ฯลฯ

ขั้นตอนที่ ๒ การจัดการเรียนการสอน

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนอาจารย์นิเทศ และครูพี่เลี้ยงประจำแหล่งฝึก จะมอบหมายกรณีศึกษาให้กับนักศึกษา และแนะนำให้นักศึกษาได้รู้จักกับกรณีศึกษา เพื่อสร้างสัมพันธภาพ ศึกษาข้อมูลและให้การดูแลกรณีศึกษาภายใต้การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์พยาบาล ดังนี้

๑. ให้นักศึกษาฝึกการทักษะตามกระบวนการ “5A” โดยเริ่มต้นจากการตั้งคำถามโดยใช้ **PICO model** การสืบค้นหลักฐาน การประเมินคุณภาพของหลักฐาน การตัดสินใจใช้หลักฐาน การนำไปปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติ

๒. อาจารย์นิเทศมอบหมายให้นักศึกษา ได้นำเสนอข้อมูลตามขั้นตอน “5A” ให้กับเพื่อนในกลุ่มและร่วมกันแสดงความคิดเห็นทั้งก่อนและหลังการให้การดูแลกรณีศึกษา

๓. อาจารย์นิเทศเข้าเยี่ยมกรณีสืบศึกษากับนักศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทราบข้อมูลของกรณีศึกษาที่ถูกต้องมากที่สุด

๔. อาจารย์นิเทศสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ข้อเสนอแนะตามขั้นตอน “5A” และมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการตัดสินใจ เพื่อเลือกใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่เหมาะสม รวมถึงการให้กำลังใจกับนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการดูแลกรณีศึกษา

๕. อาจารย์นิเทศให้ข้อเสนอแนะการเขียนรายงาน การดูแลกรณีศึกษาภายใต้การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์การพยาบาล ตามหลัก “5A”

๖. เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกภาคปฏิบัติอาจารย์นิเทศให้ข้อเสนอแนะกับนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาเห็นข้อดี และประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการดูแลกรณีศึกษา รวมถึงชี้ให้เห็นข้อจำกัดที่พบในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์พยาบาล

ขั้นตอนที่ ๓ การประเมินผล

การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์นั้นสามารถ ประเมินได้หลายแบบตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ เช่น

๑) ประเมินความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาในแต่ละขั้นตอนของการนำหลักฐานเชิง ประจักษ์ทางการแพทย์พยาบาล มาใช้ในการดูแลกรณีศึกษา โดยใช้การสังเกตและการสอบถาม นักศึกษาตลอดการปฏิบัติงาน

๒) การสะท้อนคิด (**reflection**) ให้นักศึกษาได้สะท้อนคิดทั้งในประเด็นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ในการดูแลและกรณีศึกษาและสะท้อนคิดเกี่ยวกับตัวนักศึกษาเอง

๓) นักศึกษาประเมินสมรรถนะในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของตนเองด้วยแบบประเมินสมรรถนะ

๔) นักศึกษาประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ด้วยแบบประเมินประสิทธิภาพการสอน และแบบสอบถามความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

Tip;

๑. นักศึกษาที่วิจัยทางการแพทย์มาก่อนจะจะมีทักษะในการสืบค้นงานวิจัยได้ดี
 ๒. ควรฝึกทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ในรายวิชาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง
 ๓. ควรนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิจัยทางการแพทย์มาใช้พิจารณาการจัดกลุ่มผู้เรียนในการฝึกภาคปฏิบัติ
 ๔. พัฒนาความสามารถของนักศึกษาในการอ่านรายงานวิจัย หรือเอกสารอื่นๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษ
-